

KULTURA KLASICKÉHO OBDOBÍ

Klíčová slova: kalokagathia výchovným ideálem, hloubání filosofů o světě, pravdě a lidském poznání, první historikové, řečníci z povolání, Hippokratova přísaha, dokonalé sochy zachycující krásu lidského těla, architektura ve znamení staveb chrámových a veřejných, divadlo tragické i komediální

Výchova a vzdělání

- **potřeba vzdělání** k zastávání úradů, k řízení obchodu, díle apod.
- ideálem **kalokagathia**, spojení duševní a tělesné dokonalosti
- soukromé školy pro chlapce od 7 let x dívky vychovávány v rodině (domácí práce, tkaní, péče o děti)

Filosofie

- v klasickém období řešeny otázky:
 - **o podstatě světa** – např. *Empedoklés* tvrdil, že veškeré látky vznikly slučováním a rozlučováním 4 hmotných prvků (země, ohně, vzduchu a vody); *Démokritos* přišel s myšlenkou, že látky jsou složeny z nedělitelných částic - atomů
 - **o podstatě lidského poznání** – např. *sofisté*, učitelé moudrosti, lidské poznání zpochybňovali (pravda je jen relativní, každý člověk má svou pravdu); *Sókratés* byl však toho názoru, že pravda je založena na věděni a vymezení jasných pojmů
 - **o ideálech** – Sókratův žák *Platón*, zakladatel Akadémie, učil o tom, že svět vnímatelný smysly je jen nedokonalým odrazem světa idejí; lidskou společnost rozdělil do tří stavů (filosofové, bojovníci a výrobci)
 - **o smyslovém poznání** – Platónův žák *Aristotelés*, zakladatel Lykeionu, provedl kritiku učení o ideálech a v protikladu k ní zdůrazňoval poznání skutečnosti smysly

Dějepisectví

- zaznamenány dějiny válek řecko-perských (*Hérodotos*) a peloponéské (*Thúkýdidés*)
- řecké dějiny v období 411 – 362 př. n. l. sepsal *Xenofón*

Řečnictví

- čili rétorika; potřebné v politické, obchodní i soudní činnosti
- záležitost všeobecného vzdělání
- profesionální řečníci *Ísokratés* a *Démosthénés*

Lékařství

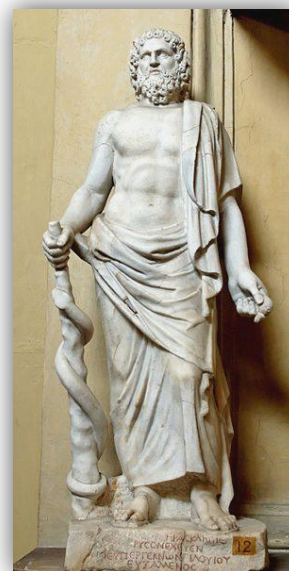
- původně se rozvíjelo v rámci kultu boha *Asklépie*, později nadpřirozené jevy odmítnuty *Hippokratem* - důraz na důkladné pozorování pacienta

Malířství

- výzdoba keramických nádob, džbáneků na olej, váz

Sochařství

- vynikající zachycení proporcí lidského těla
- oblíbeným materiálem bílý mramor a bronz
- dochovány většinou římské kopie
- *Myrón* - Diskobolos
- *Polykleitos* - Doryforos
- *Feidias* - Athéna pro Parthenón na Akropoli
- *Práxitelés* - Afrodíta Knidská
- drobné terakotové a bronzové sošky (milodary)

Asklepios

Architektura

- budovány převážně **chrámové stavby**
- obnovena athénská Akropole zničená v řecko-perských válkách
- výstavné **veřejné stavby** - divadla, stadiony, knihovny, kasárna

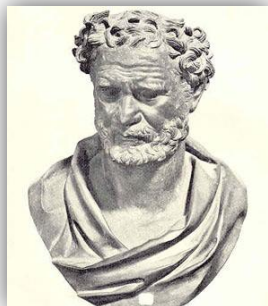
Literatura a divadlo

- rozvoj dramatu vzniknuvšího z písní a obřadů zasvěcených bohu Dionýsovi
- dva typy divadelních her:
 - **tragédie** - truchlohra s tragickým koncem (*Aischylos, Sofokles, Euripidés*)
 - **komedie** - žertovná forma kritiky společenských jevů (*Aristofanés*)
- divadelní představení uskutečňována v **nekrytém divadle** s výbornou akustikou
- herci, odění do bílých rouch, nosili **masky** a hráli i ženské role

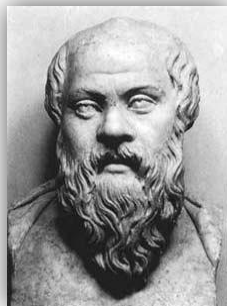
V době rozkvětu starověké klasické kultury se do Athén sjížděli učenci, básníci a umělci z různých řeckých městských států. V divadle a při náboženských obřadech se setkávali všichni obyvatelé města. Řecká kultura byla přístupná každému.

Klasické Řecko hlásalo požadavek *kalos kai agathos*, což znamenalo vychovávat mládež po stránce tělesné i duševní. Řecké slovo *kalos* lze přeložit jako chytrý, slušný, čestný, příjemný... I slovo *agathos* má více významů, například dobrý, zdravý, statný, chrabrá...

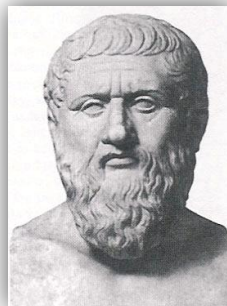
LISOVÝ, Igor a KORCOVÁ, Václava. Klasická řecká kultura byla přístupná každému... In: *Dějepis 6*. Praha: Fraus, 2007, s. 101 a 103.

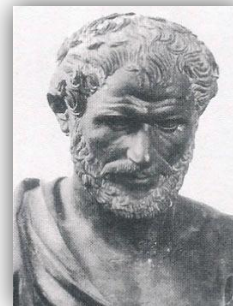
Démokritos

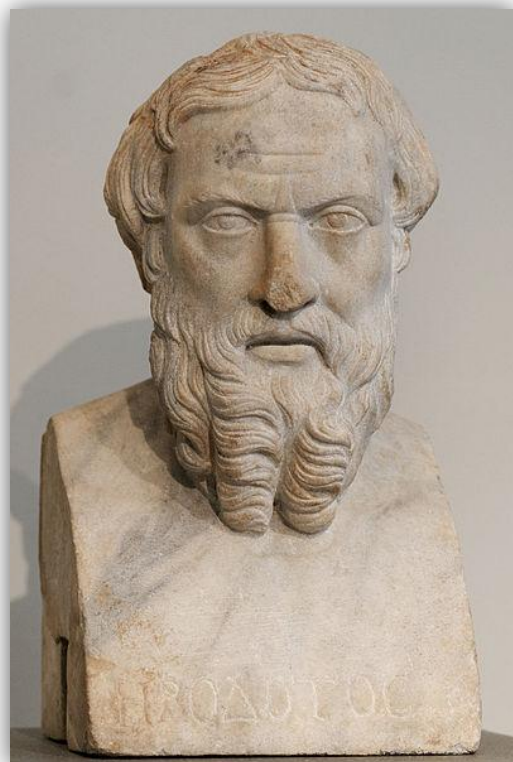
Sókratés

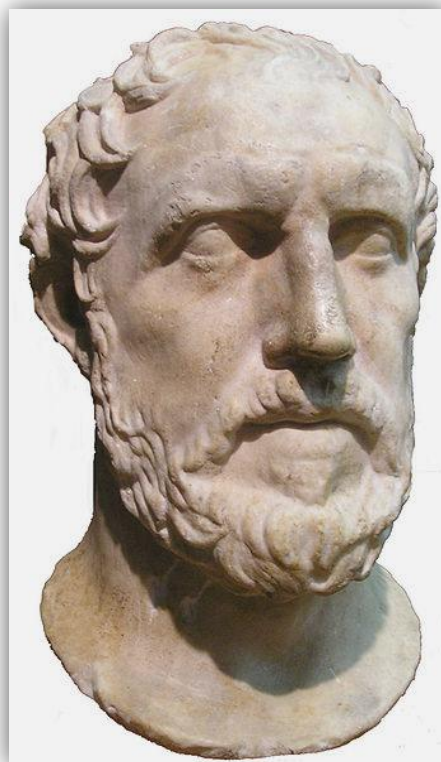
Platón

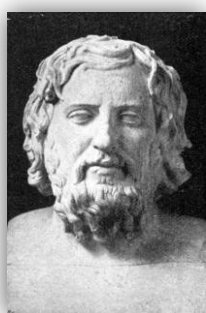
Aristotelés

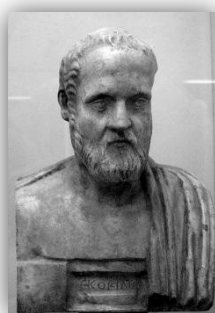
Hérodotos

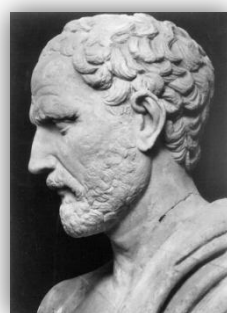
Thúkýdidés

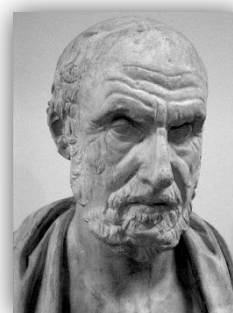
Xenofón

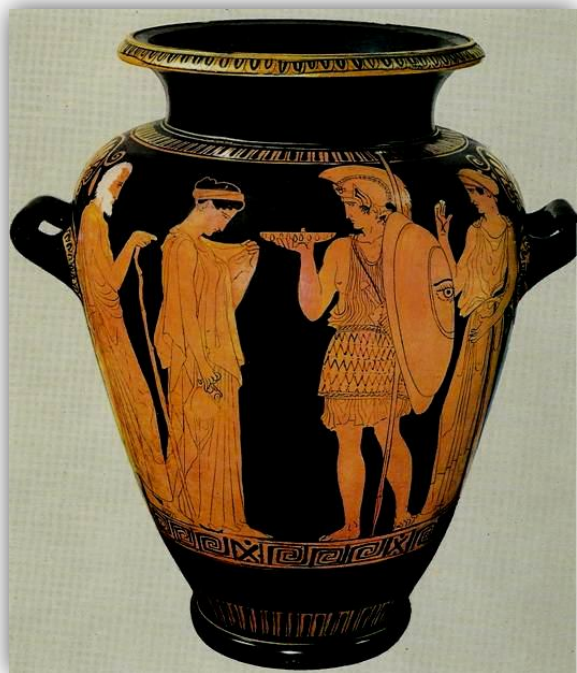
Ísokratés

Démosthénés

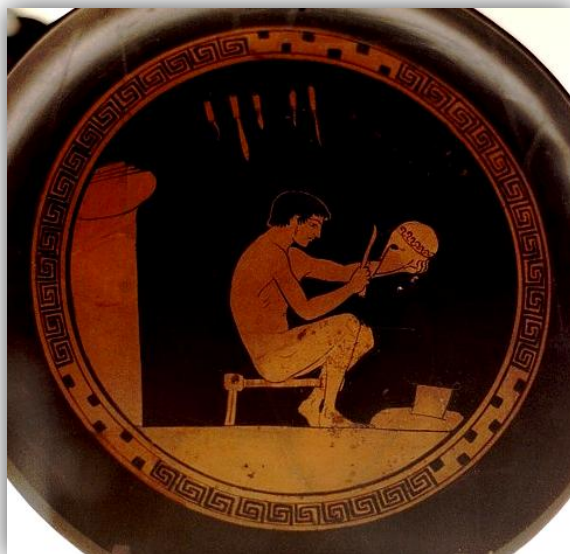

Hippokratés

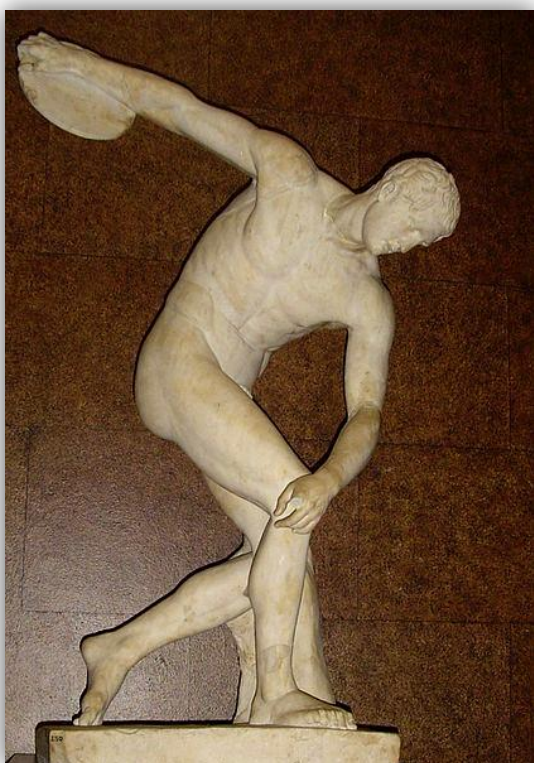

*Malíř Kleophonův, Loučení, 440/430 př. n. l.
(Mnichov, Antikesammlung)*

Scéna vojáka, loučícího se s rodinou před odchodem do války: vyzbrojen mečem, kopím a štítem si připíjí zdviženou miskou. Vlevo přichází o holi staříčký otec.

Řemeslník, malba na číši, 480 př. n. l.

*Myrónův Diskobolos
(Římská kopie, Villa Adriana u Tivoli, Itálie)*

*Polykleitův Doryforos
(Římská kopie, Neapolské muzeum, Itálie)*

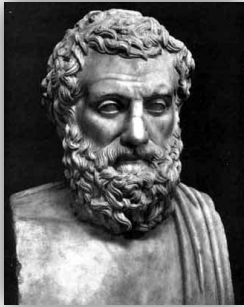
*Feidiova Athéna Parthenos
(Zmenšená římská replika, Varvakeion u Athén, Řecko)*

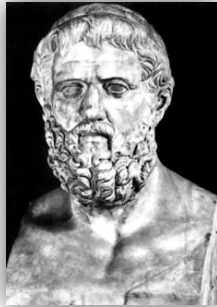
*Praxitelova Afrodíta Knidská
(Zrestaurovaná římská kopie)*

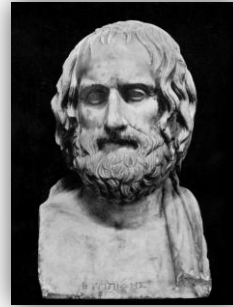
*Karyatidy
(Střechu průčelí předsíně jednoho z chrámů na athénské Akropoli nese šest sloupů v podobě dívek.)*

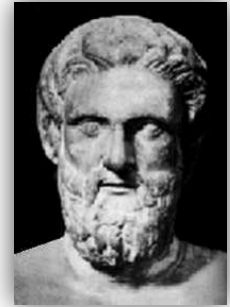
Aischylos

Sofoklés

Euripidés

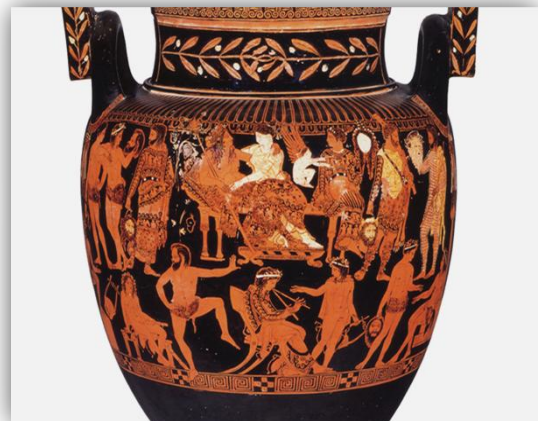
Aristofanés

Nejdochovanější řecké divadlo v Epidauru, okolo 450 př. n. l.

*Tragikomické masky na mozaice, 2. stol. př. n. l.
(Aventin, Palazzo Nuovo, Řím, Itálie)*

*Herci s maskami na attickém červenofigurovém
volutovém kráteru, okolo 400 př. n. l.
(Museo Nazionale Archeologico, Neapol, Itálie)*